

Om Galster og hans forlag

af Knud Sørensen

Et portræt af juristen Johan G. Galster, der boede i Thisted fra 1904 indtil sin død i 1922.

Egentlig begyndte det med, at jeg sad og læste et brev, som var skrevet den 12. maj 1921 af Axel Sandemose (dengang havde den senere »Aksel« endnu ikke besluttet sig til ikke at gå rundt med et kors i sit fornavn). Brevet lyder:

Hr. Galster!

Vil De vise mig en godhed? Nemlig oplyse mig om, hvorvidt det af Dem startede forlag er dannet for at De og Deres venner kan slippe uden om det fatale »Eget Forlag«, – eller om Deres døre står åbne for alle? Håber, De forstå mine Tvivl, – enhver, som sidder inde med en smule erfaring desangående, ved, at tiderne (ak, de tider!) er håbløse for debutanter eller folk som har kildet en forlægger på næsen.

Hvis det sidste – med de åbne døre – er tilfældet, må jeg da sende Dem en samling digte? Og kan jeg gøre mig håb om at få dem frem, hvis De finder dem gode? Jeg besidder flere lispund forlæggerbreve, der alle indeholder ros, – kan således dokumentere, at det i Nirvana vuggende, højærværdige Gyldendal betegnede mig som »- – har ubestrideligt talent --,« men, men –
Resten kender De antageligt.

Det var forfatteren Anders Tuborg, som ved et bæger på a Porta tilrådede mig at gå til Dem. Håber inderligt, De bliver min redningsplanke, – om ikke andet, så fordi jeg er morsingbo.

Deres ærbødige
Axel Sandemose

Berggreenagade 4, København-Str.
12.-5.-Et.

Hr. Galster!

Vil De vise mig en godhed? Nemlig oplyse mig om, hvorvidt det af Dem startede forlag er dannet for at De og Deres venner kan slippe uden om det fatale »Eget Forlag«, – eller om

Det brev vakte min nysgerrighed. Jeg vidste godt, at der havde været et Galsters Forlag, at Knuth Beckers *Silhuetter* var udkommet på det forlag, og at det samme gjaldt William Waagners *Knøs og Tøs*. Men hvad var forlaget egentlig for et, og hvor havde det hjemme? Jeg havde en fornemmelse af, at det måtte være Aalborg, selv om det nok var mindet om den legendariske rektor Kjeld Galster på Aalborg Katedralskole, ham der efter krav fra tyskerne blev tvunget på orlov i 1942, der fik mig til at forbinde Galster-navnet med den by. Men jeg blev altså ekstra nysgerrig, da jeg kom dertil, hvor Sandemose skrev: »- om ikke andet, så fordi jeg er morsingbo.« Hvem i alverden skulle sådan et argument mon gøre indtryk på. (Måske bør jeg lige bemærke, at når der i min gengivelsen af brevet er lille begyndelsesbogstav i navneordene, og »å« i stedet for det dengang dekretede »aa«, er det ikke en afskrivningsfejl fra min side, for i en kortere periode dengang skrev Sandemose virkelig på den måde – måske et ubevidst varsel om hans senere emigration til Norge).

Den digtsamling, som Sandemose omtaler, hed *Skiftende Tider*, og samme dag, som han skrev brevet til Galster, havde han fået manuskriptet retur med afslag fra V. Pios Boghandel. I afslaget står bl.a.: »I det Hele viser Forfatteren digterisk Temperament, om han er mere end en Dilettant, maa Fremtiden vise.« Galsters svar på Sandemoses brev findes desværre ikke, men kendsgerningen er, at samlingen ikke udkom på Galsters Forlag – og for øvrigt heller ikke på noget andet. Sandemose fik først sin debut på Gyldendal i 1923 med *Fortællinger fra Labrador*, og inden da havde han fået 11 forskellige manuskripter afvist af endnu flere forlag.

Som nævnt blev jeg nysgerrig, og resten af dette stykke fortæller om alt det for mig overraskende, jeg fandt frem til om Galster og hans forlag.

Første overraskelse var, at Galsters Forlag havde hjemme i Thisted, hvilket altså var grunden til, at Sandemose slog på, at han var morsingbo (han har åbenbart ikke lagt noget i det modsætningsforhold mellem morsingboer og thyboer, som begge parter ynder at kokettere med), og anden overraskelse var, at Johan Georg Galster havde været overretssagfører dér. Og dertil kom så, at han selv var digter, hvilket jeg naturligvis burde have indset allerede, da jeg i Sandemoses brev læste »for at De og Deres venner kan slippe uden om det fatale »Eget Forlag«.«

Og nu vil jeg så prøve i det følgende at gå lidt kronologisk frem.

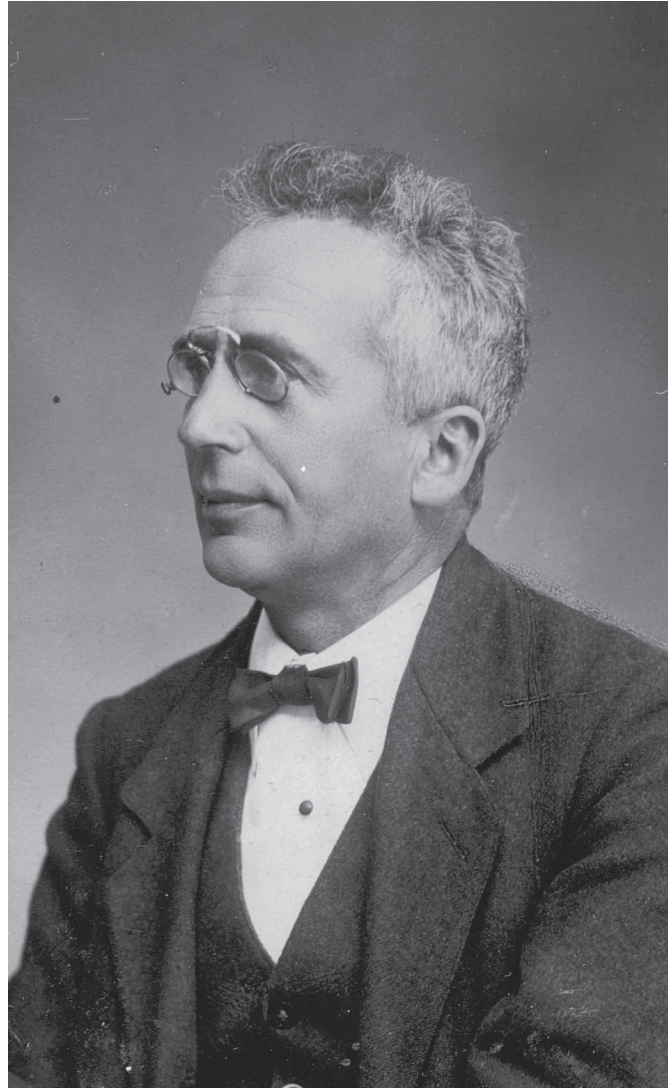
Johan Georg Galster blev født i København i 1874 som søn af Carl Galster, som ikke bare var officer, men også pædagog, og som sådan oprettede han sammen med sin svoger, senere generalmajor H. Holbøll, et kursus, der forbedrede til hærens og flådens officersskoler og til universitetet. Johan Georg blev student i 1892, tog juridisk embedseksamen 1899 og var indtil april 1901 fuldmægtig på et københavnsk sagførerkontor, hvorefter han fik ansættelse som 2. fuldmægtig på amtskontoret i Svendborg. Der var han indtil januar 1904, da han og hans kone, Gerda Westergaard, som han var blevet gift med i 1902, flyttede til Thisted, hvor han havde fået stillingen som 1. fuldmægtig og amtsrådssekretær på amtskontoret. Den post bestred han indtil 1913. Da søgte han sin afsked angiveligt på grund af samarbejds vanskeligheder med en ny amtmand, hvorefter han i juni samme år etablerede sig som sagfører med kontor Vestergade 8, 1. sal, hvortil familien var flyttet efter at have afhændet deres villa på Dragsbækvej. I februar året efter døde pludseligt en anden af byens sagførere, Niels Lyhne (det hed han faktisk!), og hans praksis blev erhvervet af Galster. I 1916 blev han overretssagfører, og at han har nydt an-

erkendelse blandt kolleger, kan ses af, at han i 1920 blev formand for kredsbestyrelsen for 6. Sagførerkreds.

Han var dog ikke bare jurist, men også digter. Allerede i år 1900 var hans første digtsamling udkommet, den hed *Sange*, men forfatternavnet på titelbladet var dog et pseudonym, nemlig Johan Castoni. I 1904 udkom *Fra Land og Vand: Digte* og i 1905 *Æsopiske Fabler og Andet*, og forfatternavnet på de to samlinger var J. G. Galster. De to er altså udgivet i hans første år i Thisted, men hovedparten af digtene må være skrevet, mens han boede i Svendborg.

Måske fordi han nu er kommet et nyt sted hen, og måske fordi man som værdig 1. amtsfuldmægtig og amtsrådssekretær ikke skal gå rundt og skilte alt for meget med, at man også er noget så mærkeligt som digter, udkommer hans tre næste digtsamlinger ligesom debuten *Sange* under pseudonym. Først vender han tilbage til sit første pseudonym, idet han dog ændrer Castoni til Castony. Navnet er diskret sløret, men henviser utvivlsomt til hans farmors fødenavn Castonier. Der kommer to samlinger under navnet Castony nemlig *Havet vinker* (1906) og *Sø og Ild* (1907), og fire år efter, altså i 1911, kommer en samling, der ligesom den første hedder *Sange*, men her anvender han et andet pseudonym, nemlig Svend Thy, hvilket også giver et vink om den inspiration, der ligger under digtene. Bogen kommer i to udgaver, den første på 21 sider er udgivet af Sorø Amtstidende, den anden på 71 sider er udgivet af Albert Beyers Forlag, som også havde været udgiveren af de æsopiske fabler, mens hans øvrige udgivelser indtil da ikke har forlagsnavn, men trykkeriets navn.

Men så er det, at han som nævnt i 1913 tager sin afsked fra amtet og etablerer sig som sagfører i Vestergade, og nu er det så i første omgang slut med digtningen, han koncentrerer sig om sin sagførerpraksis og øvrige offentlige fremtræden. Først ni år efter, at han

Johan Georg Galster, sagfører og forlægger, der i 1922 udgiver en bog, der vækker opmærksomhed i offentligheden. Artiklens billeder er lånt på Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune.

havde kaldt sig Svend Thy, optræder han atter som lyriker, oven i købet med to samlinger, *Ildtaage. Udvalgte Digte* og *Ral*, og nu er det slut med pseudonymer (i hvert fald for hans eget vedkommende, en andens pseudonym skulle senere gribe dramatisk ind i hans liv). Begge digtsamlinger kommer under navnet Johan Georg Galster på »Eget Forlag«. Men allerede året efter, altså i 1921, kommer der en ny udgave af *Ral* nu forøget med en række af de digte, der var med i de udvalgte digte, og det førte til en forøgelse af sidetallet fra de

55 i første udgaven til de 108 sider i den nye. Og denne nye udgave kommer ikke på »Eget Forlag« men på Galsters Forlag, som altså begyndte sin virksomhed i 1921, og som kun kom til at eksistere det ene år, idet Galster døde i 1922. Sandemoses fornemmelse af, at forlaget eksisterede for at Galster kunne komme uden om »Eget Forlag« er nok ikke skudt helt ved siden af. Og det med venner næppe heller. I de år, hvor han ikke selv publicerede noget, har han bevaret kontakt til folk, der gav sig af med kunst og litteratur. I perioder var der kunstnere, der opholdt sig i det lysthus, han ejede på havnen, og en forfatter som Poul Uttenreiter var en tid politifuldmægtig i Thisted, uden dog at blive en af de venner, der udkom på forlaget.

Selv om forlaget altså kun fik ét års levetid, udsendte det en række bemærkelsesværdige bøger, hvoraf én kom til at vække nærmest sensationel opmærksomhed og forargelse landet over.

Men inden jeg går over til forlagets udgivelser, vil jeg skrive lidt om Galster som lyriker.

I sine barndomserindringer (*Jul i Thy*, 1982) skriver sønnen, billedhuggeren Johan Galster, bl.a. om farens vekslende humør, og dette vekslende humør præger hans ungdomsdigte i den forstand, at de er meget svingende såvel motivsom stemningsmæssigt. Det er f.eks. tydeligt i samlingen *Fra Land og Vand*. Ind imellem friske naturdigte – meget ofte med motiver fra sejlads på sundet (må være Svendborgsund) – er der digte, hvor han udtrykker en længsel efter det svundne, som f.eks. i digtet »Trappen« hvor han skildrer en gammel trappe, som hans oldemor har betrådt og som førte fra gaden lige ind i livet, som det levedes dengang, og karakteristisk ender det:

Alt ændredes som hued vore Fædre
Selv er vi meget langt fra deres Spor,

De ynked os, som tog alt nyt for bedre,
Vi har nu Vemod kun for Vildskab stor.

Nogenlunde samme holdning kommer til udtryk i digtet »Ved Aarhundredskiftet«. Det slutter: »I hastende Intethed Dagene gaar, / Hvornaar vil det nu blive Vaar.«

Der er også digte, hvor han bekender sig til det stille, rolige dagligliv, f.eks. i et digt »Stille Time«, der stemningsmæssigt kan minde om et maleri af Hammershøj. Her beskriver han pigen, der står og stryger, og katten, der krummer sig ved hendes fødder, og digtet slutter:

En Time blid og stille,
Men fuld af Liv og Glæde,
Saa at den endnu lever
Hos En, der var tilstede.

Og så er der endnu to digte fra den samling, der lige skal nævnes. Det ene hedder »Arbejde«. Han taler om arbejdets nødvendighed, men også om valget af arbejde, og man fornemmer i digtet, at han føler, at han nok skulle have lavet andet end at beskæftige sig med jura. Han taler om, at der er ét arbejde, som den enkelte har særlig anlæg for, og det er en ulykke, hvis vedkommende ikke vælger det. Han slutter:

Vend om, vend om, hvis du har fejlet,
Og tag dit sande Arbejd op,
Da blomstrer atter dine Blomster,
Og dine Træer skyder Knop!

Og det andet, jeg ville nævne, hedder »Mand«, og i sit virke ved siden af digtningen lever han, som det senere skal fortælles, i høj grad op til det ideal, han opstiller:

En Mand maa gøre Skridtet ud,
Om også Vejen taages;
Om ogsaa Sagen broges,
En Mand maa staa for Skud

En Mand maa gøre Skæbnen Bud,
Om Taagen ej vil lette;
Han kæmper for det Rette.
Naar han gaar lige ud!

Nu er det ikke tanken her at gennemgå alle hans digtsamlinger, men et par tilbagekommende motiver skal nævnes. Det vigtigste er havet, og hav, vand og sø indgår da også som led i titlerne på tre af hans samlinger. Havet er for ham billedet på et liv i frihed. I samlingen *Havet vinker* finder man digttitler som »Længsel mod Havet«, »Flugt over Havet«, og i digtet »Havets Guddom« beskrives havet som »en aaben Hal for Livets frie Væld/ og stedet hvor Skel ikke eksisterer«. Og som et sidste eksempel på drømmen om havet, friheden og forløsningen dette citat fra digtet »Mod Havet« fra samlingen *Ildtaage*:

Til vi fjernt fra skysvøbt Ø
Ene paa den øde,
Friske mørkegrønne Sø
Guldrødt Purpur møde

Selvfølgelig har han skrevet masser af digte, der intet har med hav og sø at gøre, han har skrevet de nævnte æsopiske fabler, han har skrevet satiriske digte, nu og da skarpe politiske digte. I andre digte udtrykker han kærligheden til sin familie, især børnene, og der er også digte, der svingende mellem ironi og oprigtighed giver billeder af provinsbyen og livet dér. Der er f.eks. digtet »Du By –«, som jo tydeligt har Thisted som motiv:

Du By ved den store og straalende Fjord
med smaabitte Huse i Smaahavers Flor!

Din Kirke den lyser saa skinnende hvidt
som Fyret ved Havet, som Klinternes Kridt.

Saa sagtelig summer din smuldrende Støj
af trillende Vogne og Hamres Halløj.

Dit Torv er en brolagt og stejl bitte Skrænt
en »Kressjan« staar Statu for Raadhuset
pænt;

og efter yderligere en snes strofer kommer slutningen, der munder ud i linier, beslægtet med længslen i hans havdigte:

Du ældgamle Købstad, beskedent du gror
som Evighedsblomsten af Bøndernes Jord!

Hvor Kæmper i Oldtid sig skibed fra Krat,
der driver paa Søen den druknede Kat.

Paa Bakken bag Byen gaar Bagerens Hors
og nikker til Fællen derovre paa Mors.

Kun Maagerne kommer i flyvende Ridt
og minder om Tider, da Livet fór vidt.

Som lyriker tilhører han måske ikke ligefrem landsholdet, men der er specielt i hans digte om havet fine sansninger og naturbilleder, der falder godt ind i samtidens stil.

Og så må jeg endnu engang udsætte omtalen af forlaget og dets udgivelser for at give et par eksempler på, at det ikke bare var som lyriker og forlægger, at Galster skilte sig ud fra sine medborgere i Thisted. Ganske vist er min indgang til det første eksempel hans udvalgte digte *Ildtaage*, men ikke et af digtene, derimod er det en »Tilegnelse«, der i den sammenhæng er interessant. Den er også usædvanlig, den står ikke som normalt på bogens titelblad, men er anbragt bagest i bogen, og den fylder hele elleve sider, og er så tydeligt forfattet af den, der opstillede det tidligere citerede ideal: »Han kæmper for det Rette / Naar han gaar lige ud!«

Baggrunden er, at Galster havde ført en retssag mod byrådet. Hvad sagen helt konkret handler om, kan man ikke læse sig til i tileg-

nelsen, sagen forudsættes bekendt af læserne, men baggrunden er, at byrådet i Thisted i 1913 havde behandlet en indstilling fra kommunens gade- og vejudvalg om en bevilling til regulering af Vestergade. Det ansøgte beløb var på 10.000 kr. og samtidig forelagdes underskrevne erklæringer fra interesserede beboere, hvori de forpligtede sig til at deltage i udgifterne. Blandt underskriverne var Galster, som jo da boede i Vestergade. Byrådet forkastede forslaget (udtrykket »forkaste« bruges såvel i byrådsreferatet og avisernes mødereferat som i den retssag, der her skal omtales), og så skulle man jo tro, at den sag var ude af verden. Men fem år efter blev den taget op igen, og byrådsmedlemmerne erklærede, at sagen ikke var »forkastet« men kun udsat, og nu holdt man så beboerne fast på de erklæringer om bidrag, der var afgivet i 1913 af bl.a. Galster. Men da opkrævningen af først rate kom, nægtede Galster at betale – det var 75 kr. – med den begrundelse, at en forkastelse er en forkastelse, og at den afgivne erklæring derfor måtte være bortfaldet. Han anlagde sag mod byrådet, næppe på grund af de 75 kr. selv om beløbet skal bedømmes ud fra en tid, da en arbejders timeløn var 85 øre, men af principielle grunde. Hans sammensatte natur rummede åbenbart også noget rethaverisk. Han tabte ved underretten, vandt ved overretten, men sagen blev appelleret til højesteret. Her blev Galster dømt til at betale og fik samtidig pålagt sagsomkostningerne.

Det er den afgørelse, der får Galster at forfatte sin »Tilegnelse«, som er et sarkastisk og skarpt angreb på højesteret, og ikke mindst på den juridiske modpart, som han beskriver som *»et med en fornøjelig Kappe og den mest storskrydende Vigtighed beklædt Væsen staar op i Højesteret og beskylder mig uskyldshvide Lam for at have handlet i Strid med god Moral, fordi jeg har taget Byraadets Afslag alvorligt (det begavede Væsen opdagede slet ikke, hvor alvorlig*

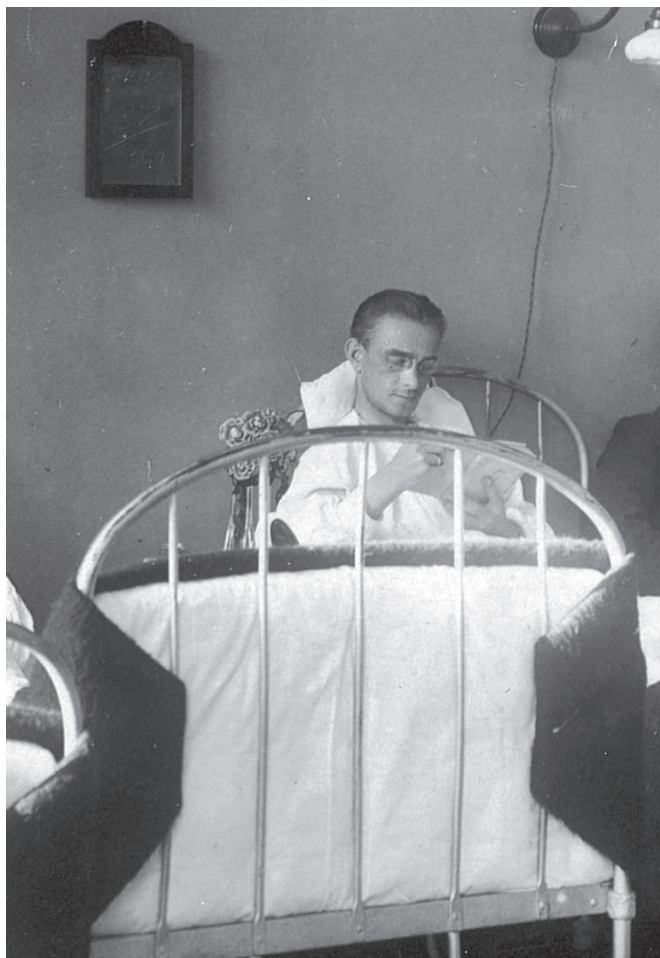
en saadan Paastand var for Byraadet). Var det nu ikke ganske dejligt? Men sig saa ikke mere, at Jurister ikke er morsomme.»

Sådan er tonen gennem de 11 sider tilegnelse, som indirekte også er et angreb på byrådets medlemmer og en anfægtelse af deres hæderlighed. Hverken sagsanlægget eller tilegnelsen har været egnet til at gøre ham populær i de kredse.

Og så kommer historien om det russiske fyrstepar.

Efter revolutionen i Rusland i 1917 kom mange russiske flygtninge til Vesteuropa. En stor del af dem kaldte sig med rette eller urette for fyrster, og et sådant påstået fyrstepar Ira og Vladimir Uchtomsky, som var kommet illegalt til Danmark gående til fods over den dansk-tyske grænse, kom også til Thisted. En dansk bekendt havde sat dem i forbindelse med Galster, som gav dem husly på førstesalen i det hus på Hundborgvej, kaldet Grønland, som familien nu beboede, mens sagførerkontoret stadig var i Vestergade. Det unge pars virkelige identitet er aldrig fastslået, men fra Berlin, hvor de havde opholdt sig en rum tid, og hvor Ira bl.a. havde virket som statist ved filmoptagelser og som forfatter af manuskripter, kom der forlydender om, at de var svindlere og mordere byggende på oplysninger fra berlinske privatdetektiver. Disse forlydender nåede udover til pressen naturligvis også til statspolitiet, og politiet indfandt sig den 28. juli 1921 i huset på Hundborgvej for at forhøre fyrsteparret, og antagelig har man ved den lejlighed også antydning muligheden for udvisning, selv om statspolitiet senere afviser Galsters protest desangående, for naturligvis engagerede Galster sig stærkt i deres sag. Det var en ordinær pas-sag, forklarede politiet.

Men uanset politiets optræden har det været frygten for udvisning, der var grunden til, at fyrsten dagen efter politiets besøg forsøgte

Russeren Vladimir Uchtomsky havnede efter et mislykket selvmordsforsøg i Galsters hjem på Thisted Sygehus.

at begå selvmord. Han skød sig, men kuglen ramte ikke hjertet som tilsigtet, han blev indlagt på sygehuset og overlevede. Og historien blev slået stort op i landets aviser.

Parret forblev foreløbig hos Galster, og der udviklede sig et varmt venskab mellem de to flygtninge og ham. Ira gjorde sig nyttig i huset, på sagførerkontoret og på forlaget, hun lærte sig dansk, og antagelig foranlediget af røret omkring dem udsendte hun – naturligvis på Galsters Forlag – en bog med titlen *Sandheden om Fyrstinde Uchtomsky* med forord af Johan Georg Galster. Hensigten med bogen er tydeligt at underbygge hendes historie om, at hun oprindelig var godsejerdatter. Hun beskriver sin oplevelse af revolutionen i 1917, parrets

flugt fra Rusland og deres ophold i Berlin. Bogen har meget hårde angreb på bolsjevikkerne, samtidig med at hun antyder, at hendes mand, fyrsten, en overgang har arbejdet for dem, og at det var dem, der forsynede parret med de papirer, der satte dem i stand til at rejse til Berlin. Bogen er særdeles velskrevet, og med mindre hun har fået intensiv hjælp fra Galster, må hun have været et sproggeni.

Og dermed er jeg så nået frem til forlaget.

I løbet af det år, som forlaget eksisterede, udsendtes elleve titler. Forfatterne var udover Galster selv og den førnævnte Ira Uchtomsky: Dora Rylund (digte), Agnes Bøgh-Høgsted (digte), Lars C. Ringsholt (digte), Knuth Becker (digte), William Waagner (digte), Bertel Budtz Müller (skuespil), den norske J. Anker-Paulsen (roman). Og endelig er der så pseudonymet Emmy Carell, der udsender to bøger, og det er dem, der bør omtales nærmere.

Den første af bøgerne, der består af tre noveller, hedder *Hugo fra Paris*. I novellerne fortælles om unge lidenskabelige kvinder, der svigtes af de forføriske mænd, de falder for. I *Thisted Amts Tidende* hedder det i anmeldelsen: »Den belæring, som denne Bog giver, er altså for Kvindernes Vedkommende ikke uden Værdi. Forøvrigt indeholder Bogen gode Bidrag til Værdisættelse af Livet i Storbyen.« Indtil videre er alt godt.

Men så udkom *Kan Mænd undværes?* Det er en historie delvis i brevform om kærlighedsforhold mellem kvinder, om intriger, erotiske forestillinger og svigt. Hovedpersonen er den gifte kvinde Esther, der betages af den svenske skuespillerinde Maja, der kommer til København. Men også andre drages mod fru Maja, og Esther, hvis mand skilles fra hende af jalousi, bliver dybt ulykkelig over ikke at have en slags eneret til Maja. Hun er ikke egentlig lesbisk (»musikalsk« hedder det i bogen), men hun tror en overgang, at hun elsker Maja over alt

på jord. Men da Maja så svigter hende, forsøger Esther at overbevise sig selv om, at hun aldrig har elsket andre end ægtemanden, men at Maja vakte en erotisk længsel hos hende, og at hun søgte Maja ikke af kærlighed, men af betagelse, og senere også for at kunne glemme sin sårede stolthed, da hendes mand forlod hende.

At bogen, der rummer den første skildring af lesbisk kærlighed, vi har på dansk, vakte sensationel opmærksomhed er ikke nogen overdrivelse. Specielt *Ekstrabladet*, som åbenbart har ment at vide, hvem der skjulte sig bag pseudonymet, førte en kampagne imod den, ikke mindst fordi man mente, at bogen var forfatterens hævn over en kendt svensk skuespillerinde, ligesom man antydede, at Emmy Carell var en eventyrerske og en mislykket varietestjerne, som havde haft stor fiasko under en optræden i Stockholm oven i købet iført mandstøj. Men nøgleroman eller ikke, bogen

blev i sin beskrivelse af lesbiske kærlighedsforhold præget af f.eks. sugende læber og vidunderlige hænder og af det at skrigte af fryd, betragtet som dybt forargelig, hvilket naturligvis har sat salget i vejret. Bogen blev trykt i fem oplag, inden den blev anmeldt til politiet den 5. januar 1922. Få dage efter mødte betjente op på forlagets adresse og beslaglagde de eksemplarer, der var tilbage på forlagets lager, 3400 i alt. Rundt om i landet blev eksemplarer, der stod hos boghandlerne ligeledes beslaglagt.

Den 16. januar bragte *Thisted Amtsavis* et læserbrev fra Galster, hvori han protesterer mod beslaglæggelsen og betegner den som »et stærkt Angreb paa Ytringsfriheden i et demokratisk (?) Land« og citerer så et brev, som han har modtaget fra Emmy Carell, der på det tidspunkt opholder sig i Tyskland, hvor hun ligger syg. I brevet beder hun Galster anlægge injuriersag mod *Ekstrabladet* bl.a. for nogle

GALSTERS FORLAG

:: THISTED ::

TELF. THISTED 119

Hermed tillader vi os at meddele Dem, at vi har paabegyndt et literært Forlag under ovenstaaende Firmanavn og Adresse, og følger hermed Prospekt over vore første Publikationer. Da vore Bøger sandsynligvis ikke bliver trykt i mere end det første Oplag, vil vi tilraade Dem snarest at indsende Bestilling til Deres Boghandler.

Forlaget er ikke fortrinsvis anlagt med forretningsmæssigt Formaal, men særligt for, til saa overkommelige Priser, som Tiden tillader, at tjene som Formidler, med forstaaende Bistand fra Presse og Sortimentshandel, mellem Kunstner og Publikum, hvorfor vi kun vil udsende virkelig kritisk udvalgt, artistisk og æstetisk Literatur.

Og er det vort Haab at faa en fast Kundekreds indenfor den virkelig kunstnerisk interesserede Læseverden.

Med Højagtelse

GALSTERS FORLAG.

Vestergade i Thisted i de år, sagfører Galster og Thisted Byråds medlemmer ikke kunne blive helt enige.

påstande, bladet også var kommet med om, at hun havde været spion. Interessant nok fortæller hun også i brevet, at hun var en af de 300 danske, der var interneret i Tyskland under krigen. Det samme gælder for øvrigt fru Esther i romanen. Hun slutter brevet: »De ved, jeg skrev til Dem, min Bog var en Advarsel, en Modkæmper af Perversiteten ...«. Det er en forklaring, som hun gentager i et interview i *Illustreret Kriminal Tidende* (efter en læserafstemning netop omdøbt til *KT*) 6. Aargang nr. 19, 1926. Anledningen var, at bladet, der som hovedstof bringer erotisk pirrende artikler og fortællinger vel at mærke med udpræget heteroseksuelt sigte, i det foregående nummer havde bragt en anonym artikel, der var ét voldsomt angreb på og fordømmelse af kvindelig homoseksualitet. Som eksempel er fremdraget Emmy Carell, som den anonyme artikelforfatter tilsyneladende ved en del om,

f.eks. at hun er født i Århus, at hun under krigen var fange i Tyskland og der blev gift med en fransk generalssøn, der ligeledes var fange. Romanen beskriver han bl.a. som »et hysterisk Skrig, et abnormt menneskeligt dokument, som hun siden ofte har fortrudt.«

Men nu er det så, at Emmy Carell møder op på redaktionen for at protestere. Det hedder i artiklen, at hun dukkede op med »sidste Skrig af Abehaar og med Hundepisk parat til at afstraffe hele K.T.s Redaktion for den formastelige artikel i forrige Nummer«, og redaktionen beskriver hende i øvrigt som værende »blændende moderne parisisk i sit Ydre«.

Hun forklarer i interviewet, at hun ikke var fange i Tyskland, men kun interneret, og det blev hun, fordi hun havde lejet sin lejlighed ud til et russisk par, som myndighederne havde mistanke til. Om romanen fortæller hun, at hun selv havde givet den titlen »Typer«, men at

hendes forlægger, altså Galster, havde omdøbt den. Og så fortæller hun – ligesom i det brev, hun i sin tid havde sendt til Galster – at hun netop havde skrevet bogen for at advare unge piger mod homoseksualitet, som hun siger, at hun betragter som en åndelig og legemlig kræftskade. Interviewet er forsynet med et billede af hende siddende i en stol med en hundepisk. Men hendes rigtige navn nævnes ikke. Og hun bliver åbenbart ved med i visse situationer at bruge navnet Emmy Carell, f.eks. er det den underskrift, man finder på et brev til Thit Jensen 13. august 1928.

Naturligvis har der været mange spekulationer om, hvem der skjulte sig under pseudonymet Emmy Carell, og nogle har hæftet sig ved, at der en del år før var udkommet et par bøger under pseudonymet Annitta Carell. De var skrevet af Conradine Barner-Aagaard, der også udsendte bøger i sit eget navn, men hun døde i 1920 og må frikendes i denne sammenhæng.

Tilbage til kronologien. Det ser ikke ud til, at Galster rejste den ønskede sag mod *Ekstrabladet*, derimod rejste det offentlige en pornografisag mod Galster i hans egenskab af forlægger. Sagen kom først for retten i Thisted, hvor Galster blev frikendt, men ved Vestre Landsret gik det anderledes. Landsretten fandt, at bogens indhold var utugtigt, og at der var sket overtrædelse af straffelovens paragraf 184. Galster blev idømt en bøde på 200 kr. og dømt til at afholde sagsomkostninger. Og landsretten fastslår, at bogen fremdeles skal være beslaglagt. Og den var da også komplet utilgængelig for offentligheden indtil 1967, da pornografiloven blev ophævet.

Det var den 16. juni 1922, landsrettens dom blev afsagt. Galster døde den 28. juni. Ifølge ne-

krologen i *Thisted Amts Tidende* var han dagen før kommet hjem fra en retssamling i Aalborg, men iflg sønnens erindringer havde han dog været i København for at skaffe midler til at betale terminen. Ifølge begge omtaler følte han sig pludselig sløj på dødsdagen. Emmy Carell har dog også sit bud. Da hun i det oven for citerede interview omtaler sin forlægger, er det med tilføjelsen »som tog Gift«.

Det har været almindelig antaget, at Galster er modellen for sagfører Nagel i Jacob Paludans *Fugle omkring Fyret*, men sønnen, Johan Galster, kan ikke helt godkende portrættets troværdighed. Han fortæller, at Paludan har fortalt ham, at figuren Nagel er sammenstykket af to personer, nemlig Galster og amtsforvalter Schou. Paludan har ikke mødt nogen af dem, men de er begge blevet beskrevet for ham af hans ven, dommersønnen fra Thisted Eric C. Eberlin. Derimod betragter han et digt, som Knuth Beckers skrev ved Galsters død, som det fineste minde om ham. Det står i *Silhuetter II*, hvor han omtaler ham som et strå med akset kærnefyldt, taler om en sjæl, der på én gang er blid og hvas, om strået, der bliver flået af storme, og roden, der bliver bidt af bidske orme. Og digtet slutter:

Et knækket Aks, en visnet Kærne,
Et stivnet Smil, en standset Hjerne.

Et følsomt Hjertes brændte Guld,
der smuldrer nu til frodig Muld.

Knud Sørensen
Født 1928. Forfatter og tidligere landinspektør.